

Vzdělávací obor: **Člověk a jeho svět**

Očekávaný výsledek učení: CJS-CJS-005-ZV5-027

Zdůvodní význam bezpečného chování při styku s hořlavými látkami a zábavní pyrotechnikou, aplikuje pravidla protipožární ochrany v modelových situacích.

Popis úrovně Na cestě

- Žák vyhledává a popisuje piktogramy pro označování hořlavých a výbušných látek na obalech výrobků.
- Žák zdůvodní, proč manipulovat se zábavní pyrotechnikou mohou pouze dospělí.

Pozor na zábavní pyrotechniku

Autorky materiálu: Eva Marádová, Dominika Slunečko

Anotace

Ilustrace podporuje obezřetné chování žáků v situacích, kdy se dostávají do kontaktu s nebezpečnými látkami (hořlavými a výbušnými) a s pyrotechnikou. Umožňuje využitím konkrétních příkladů diskutovat možná rizika a rozvíjet osvojené bezpečné způsoby chování. Znalost piktogramů je předpokladem pro správné zacházení s výrobky, které mohou při nesprávné manipulaci představovat rizika ohrožení zdraví. Při práci s příběhem mají žáci možnost zamýšlet se nad riziky používání zábavní pyrotechniky, vyhodnocovat riskantní situace, identifikovat problém a navrhnout bezpečné řešení. Ilustrace poskytuje žákům příležitost v bezpečném prostředí reflektovat obtížné situace, do kterých se mohou dostat. Žáci si osvojují způsoby chování potřebné pro řešení běžných problémových situací.

Popis realizace / Zadání pro žáky

Motivace

Na obalech výrobků si všimnete následujících piktogramů. Víte, co znamenají?

Jak mohou naše zdraví ohrožit výbušné látky, hořlavé látky, toxické látky, látky ohrožující životní prostředí?

Popište, jakým způsobem je třeba s výrobky, které obsahují takové látky, manipulovat.

Uvádějte konkrétní příklady výrobků (např. čisticí prostředky, barvy, rozpouštědla apod.) a kde byste se s nimi mohli setkat. Seznamte se s riziky a s doporučeními k manipulaci, která výrobci na obalech uvádějí. Proč takové výrobky nepatří dětem do rukou?

Hlavní část – práce s příběhem

Zábavní pyrotechnika

V posledních letech bývají neodmyslitelnou součástí mnoha oslav, festivalů a kulturních událostí světelné a zvukové efekty, ohňostroje a rachejtle. Zejména v závěru roku nebo při rodinných oslavách roste obliba používání zábavní pyrotechniky. Její použití přináší radost a vzrušení, ale také velká rizika. Hasiče a zdravotnickou záchrannou službu často zaměstnávají následky jejího nesprávného používání.

Přečtěte si příběh: **Tomáš a petarda**

V jednom malém městečku bydlel se svými rodiči kluk Tomáš. Měl hrozně rád světýlka, ohňostroje a všechno, co barevně bliká. Na silvestra se vždycky těšil nejvíc, mohl zůstat vzhůru až do půlnoci a běhat s kamarády venku, když praskaly petardy. Díval se, jak dospělí odpalují zábavní pyrotechniku.

Jednoho dne v parku za školou za ním přišel starší kluk z vedlejší ulice, Honza, a šeptal mu: „Hele, Tome, chceš si zkusit hodit opravdovou petardu? Bude to bezva rána!“ Tomáš se zarazil. Věděl, že petardy nejsou pro děti, ale Honza už měl připravenou krabičku a v ruce zapalovač. „Neboj se, tohle zvládneš,“ mrknul na něj Honza. Tomáš vzal petardu do ruky. Srdce mu bušilo. Připadal si důležitě, skoro jako dospělý. Ale než stihl petardu pořádně hodit... BÁC! Petarda mu bouchla v ruce. Tomáš spadl na zem a držel si ruku. Byla popálená a moc bolela. Honza utekl. A Tomáš? Zůstal tam, s očima plnými slz. Přiběhl k němu pan Novák, který venčil psa. Zavolal sanitku i Tomášovy rodiče. V nemocnici mu ránu ošetřili a pochválili ho, že nepanikařil.

Doma byl Tomáš smutný. „Chtěl jsem si jen užít zábavu...“ Maminka ho pohladila: „Tome, opravdoví hrdinové nejsou ti, kdo hází petardy. Ale ti, kdo vědí, kdy říct NE.“ Od té doby Tomáš nikdy nic neházel. A každému kamarádovi říkal: „Petardy nejsou hračka. Lepší je mít deset prstů než jednu ránu.“

Otázky

- *Co udělal Tomáš špatně?*
- *Proč ho petarda poranila?*
- *Co si Tomáš mohl říct, než ji vzal do ruky?*
- *Jak se zachoval Honza?*
- *Udělal někdo něco v příběhu správně?*
- *Co bys poradil/a Tomášovi, kdybys tam byl/a s ním?*
- *Má různé možnosti, jak se zachovat?*

Zábavní pyrotechnika do rukou dětí nepatří zejména kvůli možnému zranění. Nesmíme však zapomínat ani na další rizika, která přináší. Vyhledejte informace a diskutujte:

- rizika poškození zdraví při neodborném a neopatrném zacházení se zábavní pyrotechnikou;
- riziko vzniku požáru při nesprávném zacházení se zábavní pyrotechnikou;
- jak hluk ohňostrojů a petard nepříznivě působí na člověka a na zvířata domácí i volně žijící;
- další možná rizika.

Reflexe

- Co nového jsem se dověděl/a?
- Co mě dneska překvapilo?

- Přemýšlel/a jsem o svém chování, když jde o manipulaci s nebezpečnými látkami či pyrotechnikou?
- Jak mohu chránit své bezpečí, když se ocitnu v situaci, kde se chystá někdo manipulovat s pyrotechnikou?
- Co by mi mohlo pomoci, když se dostanu do podobné situace?

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK osobnostní a sociální Resilience: odolávání obtížným situacím KOS-ODO-000- ZV5-001	<i>Reflektuje obtížné situace, do kterých se dostává.</i>	-vytvářím takové prostředí, které na žáky působí bezpečně, prostředí, kde se mohou otevřeně vyjadřovat a sdílet své pocity -začleňuji do výuky příklady ze života a osobnostního rozvoje, další scénáře nebo příběhy překonávání překážek a následného růstu
KK k řešení problémů Řešení běžných problematických situací KRP-RPS-000- ZV5-001	<i>Rozlišuje mezi osobními a společnými problémy s ohledem na různé perspektivy.</i>	-vyzývám žáky k brainstormingu a zdůrazňuji, že může existovat více řešení

Metodický komentář pro učitele

V úvodní části lekce je vhodné pro procvičení orientace žáků v piktogramech (označujících zdraví ohrožující látky na obalech výrobků) připravit přímo obaly nebo kopie obalů konkrétních výrobků, se kterými se mohou žáci setkat v domácnosti nebo blízkém okolí. Obrázek piktogramu tak mohou spojovat s konkrétními předměty/látkami, které se „na první pohled“ nemusí zdát tak nebezpečné. Žáci jsou vedeni k bezpečné manipulaci s nebezpečnými látkami a získávají konkrétní informace o tom, které výrobky rozhodně vůbec do rukou dětem nepatří.

Otevření tématu „zábavní pyrotechnika“ se nabízí v době, kdy je v průběhu roku často pyrotechnika používána a žáci se s jejím používáním mohou osobně setkat (před vánočními prázdninami).

Při práci s příběhem využívejte otevřenou diskusi žáků k problematice používání zábavní pyrotechniky. Dejte žákům prostor, aby vyhodnotili rizikovost této riskantní situace. Vyzvete je k přehrání ve scénkách těch částí příběhu, kde identifikovali rizikové chování Tomáše a Honzy.

Aktivitu směřujte k formulaci doporučení zásad bezpečného chování při styku s hořlavými látkami a zábavní pyrotechnikou.

Popis ověřování

Pozorování a diskuse

Učitel

- sleduje míru pochopení významu piktogramů pro vlastní bezpečí;
- sleduje zapojení žáků do diskuse po přečtení příběhu;
- ověřuje doplňujícími otázkami, zda žáci dokážou identifikovat rizikové chování a navrhnout vhodná bezpečnostní opatření;
- klade otázky a sleduje, do jaké míry žáci dokážou pravidla bezpečného chování obhajovat

a zdůvodňovat;

- sleduje, zda se žáci zajímají o bezpečnostní problematiku a zamýšlejí se nad tím, co dělají pro ochranu svého zdraví a bezpečí;
- sleduje, zda žáci reflektují různé cesty vedoucí k řešení situace v příběhu.

Reflexe

- *Co jsem se dnes naučil/a?*
- *Cítil/a jsem se bezpečně?*
- *Zapojil/a jsem se aktivně do diskuse?*
- *Měl/a jsem možnost vyjádřit své pocity?*
- *Které zásady při kontaktu s výrobky označenými výstražnými symboly je třeba dodržovat?*
- *Co pro mě znamená pečovat o svou bezpečnost?*

Zdroje

Obrázky: Chemické symboly nebezpečí

https://cs.wikipedia.org/wiki/Chemick%C3%A9_symboly_nebezpe%C4%8D%C3%AD